

TIRION NATUUR

Agresie bij honden

begrijpen, voorkomen en verhelpen

6 maanden

Martin **Gaus**

Dit boek is gepubliceerd door:

De Fontein | Tirion BV

Postbus 1

3740 AA Baarn

www.tirion.nl

Omslagontwerp: studio vandenbergh - Hem

Vormgeving binnenwerk: studio vandenbergh - Hem

Foto omslag: Helly en Martin Gaus

Foto's binnenwerk: Helly en Martin Gaus, tenzij anders vermeld

ISBN 978 90 5210 675 5

NUR 435 en 476

© 2010 De Fontein | Tirion BV, Baarn

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, photocopy, microfilm or any other means without prior written permission from the publisher.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

**Abonneer u nu op de nieuwsbrief van Tirion Uitgevers en ontvang informatie
over de nieuw te verschijnen boeken!
Ga naar www.tirion.nl en meld u aan!**

bijlage

Martin Gaus

Agressie bij honden **begrijpen, voorkomen en verhelpen**

TIRION NATUUR

ROYAL CANIN
KENNIS EN RESPECT

Stress symptomen:

Ook honden hebben te lijden onder stress. Een beetje stress is niet erg, leren geeft bijvoorbeeld altijd ook wat stress. Maar chronische stress maakt niet alleen ziek maar stopt ook het leerproces. Angst voor straf leidt tot stress, angst voor andere honden, mensen leidt tot stress. Onder hoge stress kan een hond niet voor zichzelf in staan, hij reageert dan impulsief. Alle reden dus om de symptomen en de veroorzakers van stress te (her)kennen.

Nervositeit:

hond is schrikachtig en maakt onrustige en nerveuze indruk

Rusteloosheid:

voortdurend heen en weer lopen; reageert snel op geluiden, vaak hard trekken aan de riem

Overreageren:

onrustig, angstig of agressief gedrag op normaal dagelijkse gebeurtenissen en situaties

Kalmerende signalen:

vaak kalmerende signalen; bevrozen. Extreem: in zichzelf gekeerd

Ontlasting en urineren

Uitsteken van de penis:

Alleen voorste deel of topje

Rijden

Seksualiteit:

afgenomen geslachtsdrift of juist overdreven

Veranderende perioden van loopszijn:

te lange tussenpozen, geen loopsheid, lange loopsheid

Overdreven lichaamsverzorging, wondlikken

Lichaam gaat endorfine (gelukshormonen) afscheiden om pijn te verzachten en stemming te verbeteren

Vernielen

Overdreven blaffen, huilen, janken

Maag-darm storingen, diarree en braken

Allergieën

Gebrek aan eetlust

Eetverslaving

Onaangename lichaamsgeur – slechte adem

Tastharen op kop (wangen) worden zichtbaar opgericht en trillen eventueel

Opzetten van nek en rug haren

Gespannen spieren, verhoogde spiertonus

Roos

Plotselinge haaruitval

Slechte conditie van de huid en overmatige haaruitval

Ongezonder uiterlijk:

overbelaste en ziekelijke indruk: doffe, ingevallen ogen, gedrongen lichaamshouding

Huidproblemen:

eczeem, jeuk en verwondingen

Verandering oogkleur, bloeddorlopen door springen adertjes door verhoogde bloeddruk

Hijgen

Druppende neus

Zweetvoeten

Bibberen

Om zich heen happen met duidelijk klappen van de tanden

Wijd open gerichte ogen/flikkerende blik-ongecoördineerde oogbewegingen

Stereotiep gedrag

In de riem bijten:

afreageren van spanning, overbelasting, opgehoopte bewegingsdrang en stress (asielhonden)

Slechte concentratie

Vergeetachtigheid

Overspronggedrag

Fixatie op prikkels als schaduw, vliegen enz.

Passief gedrag

Uitschudden:

als inspanning of bedreiging is beëindigd, vermindert hond zijn spanning door uit te schudden

Stressveroorzakers

Ziekte:

prestatie mindert, zintuigen worden aangetast, directe of chronische pijn

Hypersexualiteit

Loopsheid van teef – afweren opdringerige reuen

Slaaptekort

Uitputtingstoestanden:

overbelasting door wandelen, hondensport, spelen

Plotselinge veranderingen:

verhuizing, andere eigenaar, baby

Verdriet om verlies sociale partner

Bedreiging

Onduidelijk verwachtingspatroon:

weet niet wat verwacht wordt

Falen:

bij onbegrip opdrachten, oefeningen, boosheid eig.

Harde opvoedingsmethoden

Hondensporten:

hoog tempo, prestatiedruk

Pakwerk:

hoge psychische druk en fysieke belasting

Puppyspeelgroepen

Te ruw en te wild spel:

hectisch afweerhappen, vaak gepaard met grommen afweergeluiden; versterking verdedigingsgedrag

Opwinding, geweld, boosheid, agressie, ergernis:

in sociale omgeving van de hond

Kinderen

Veel onrust in huiselijke sfeer

Te veel emotionele opwinding

Jacht -en renspelletjes:

verscherping van de zintuigen, verhoogde reactiesnelheid en verhoogde bereidheid tot actie en agressie

Onhonds gedrag:

hond begrijpt het gedrag van een mens niet

Lichamelijk niet lekker voelen

Onweer

Uit logeren

Bezoek dierenarts/trimster

Tentoonstelling/beurzen

Autoritten:

overbelasting door voorbijrazend verkeer, negatieve associatie

Beperking bewegingsvrijheid

Eenzaamheid/verveling

Verlatingsangst

Te veel honden in te kleine ruimte

Verkeerde combinatie van meerder honden in een gezin

Hond wordt overladen door emotionele behoefte van eigenaar:

overdaad aandacht / geen aandacht meer

Lichamelijk contact ondanks afweertaal

Geen-onduidelijke-boze regels

Onjuiste combinatie mens en hond

Meten is Weten

Het temperament van uw hond ingekaderd

Om duidelijkheid te krijgen over de mogelijkheden om (nog) te veranderen, is het belangrijk om inzicht te krijgen in het temperament van uw hond. U maakt daartoe met de hieronder beschreven uitleg een inventarisatie van al het gedrag dat uw hond in het dagelijkse leven laat zien en vult naar aanleiding daarvan de gedragsstatus in. Met die informatie kunt u – met nog een aantal andere gegevens – inschatten wat u ongeveer mag verwachten van een intensieve begeleiding om het gedrag van uw hond ten goede te keren

In de trainingshoofdstukken wordt per agressieprobleem vermeld welke onderdelen van de gedragsstatus een goede of juist slechte prognose geven. Een slechte prognose is overigens niet op voorhand hopeloos. Het betekent wel dat u een lange tijd van oefening op oefening moet incalculeren en dat hulp van een gedragsdeskundige om u te ondersteunen aan te bevelen is. Als het hopeloos of gevaarlijk is, wordt u dat overigens ook verteld en uitgelegd waarom.

De kans van slagen heeft uiteraard niet alleen met het temperament van uw hond te maken, maar ook met uw vaardigheden en uw inzet. Iemand die erg ongeduldig en/of snel geïrriteerd is of iemand die snel opgeeft, kan minder resultaten verwachten dan iemand die er helemaal voor gaat. Maar ook de medewerking van uw omgeving en andere gezinsleden speelt een belangrijke rol in het wel of niet slagen van uw inspanningen. Net zo'n grote rol speelt hoe lang uw hond het probleemgedrag al vertoont. En of uw hond het 'in' zich heeft om zo te reageren omdat hij als rashond de aanleg daartoe heeft meegekregen. Of u hulp kunt invoeren. Dat alles wordt later per agressieprobleem helder in kaart gebracht.

Activiteit

Onder een zeer actieve hond versta ik een hond die alles wat hij doet in een hoog tempo doet. Hij doet veel in korte tijd. Zo'n hond is heel speels, buitenshuis is hij constant in beweging, hij snuffelt en ruikt aan van alles, hij is in rap tempo de omgeving aan het verkennen en onderzoekt alles dat nieuw of anders lijkt. Hij eet en drinkt snel. Binnenshuis is hij rusteloos en voortdurend in de weer met van alles. Hij daagt zijn eigenaar of andere maatje steeds uit tot een spelletje. Hij verzorgt zijn lijf vaak en krabt zich regelmatig. Een actieve hond is meer in de weer dan dat hij rust.

De zeer passieve hond is traag en de meeste tijd aan het rusten. Hij lijkt in niets op de hond hiervoor. Hij heeft een houding van 'het zal mijn tijd wel duren', 'maak je vooral niet druk, alles gaat zoals het gaat'. De passieve hond rust meer dan dat hij bezig is.

Een gemiddeld actieve hond besteedt ongeveer de helft van zijn tijd aan bezigheden en de andere helft aan wat liggen en sluimeren.

De mate van activiteit wordt zowel binnen als buiten apart gemeten en ingevuld.

Inventarisatie van activiteit binnenshuis

Niveau

Beschrijving van voor de hond typerend gedrag

Zeer actief	Voortdurend in beweging, rusteloos
Actief	75 % van de tijd in beweging
Gemiddeld	50 % van de tijd in beweging, 50 % aan het rusten
Passief/rustig	75 % van de tijd aan het rusten, nooit lang in beweging
Zeer passief/rustig	90 % van de tijd in slaap of aan het rusten, 'lui'

Inventarisatie van activiteit buitenshuis

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer actief	Voortdurend in beweging, rusteloos
Actief	75 % van de tijd in beweging
Gemiddeld	50 % van de tijd in beweging, 50 % aan het rusten
Passief/rustig	75 % van de tijd aan het rusten, nooit lang in beweging
Zeer passief/rustig	90 % van de tijd in slaap of aan het rusten, 'lui'

Gedrevenheid

Bij de gedrevenheid gaat het om de intensiteit waarmee de hond iets doet. Een zeer gedreven hond trekt of duwt zeer hard tegen voorwerpen, trekt als een bezetene aan de lijn, rent onvermoeibaar over ruw terrein, als iets hem tegenhoudt zet

Een gemiddeld gedreven hond doet sommige dingen met grote kracht en andere dingen voorzichtig.

Consistentie van gedrag

Consistentie gaat om de hoeveelheid verschillende gedragingen die een hond over een bepaalde tijd

Inventarisatie van gedrevenheid

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer gedreven	Doet vrijwel alles vol overgave en met veel kracht, ongeacht de situatie, 'onbehouwen'
Gedreven	Doet 75 % van de tijd de dingen (te) hard
Gemiddeld	Past zijn kracht aan naar gelang de omstandigheden
Zacht	Doet 75 % van de tijd zacht/voorzichtig
Zeer zacht	Doet vrijwel alles zacht en voorzichtig, ook als kracht handiger zou zijn

hij grote kracht om verder of er door te kunnen, hij springt hoog over obstakels, grist lekkers uit je handen en draagt vol verve zware voorwerpen. Een zeer zachte hond neemt lekkers juist heel voorzichtig aan, trekt niet aan de lijn, heeft moeite met het dragen van iets zwaars en legt het bijltje er snel bij neer, het is een 'watje'.

laat zien. Een zeer vaste hond laat zich vrijwel niet afleiden, eenmaal een bepaald gedrag opgestart is dat waarin hij stug volhardt. Een gemiddeld vaste hond houdt zich gedurende de dag met een paar verschillende dingen bezig. Terwijl de hond met variabel gedrag van het ene gedrag doorgaat in het andere. Dit type hond laat zich makkelijk afleiden.

Inventarisatie van consistentie van gedrag

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer vast	Als zo'n hond eenmaal in een bepaald gedrag zit, is hij daar vrijwel niet uit te krijgen. Hij jaagt tot hij uitgeput is, speelt zonder nog iets anders waar te nemen, zwemt totdat hij er genoeg van heeft.
Vast	Zo'n hond zal zo'n 75 procent van de tijd blijven hangen in bepaald gedrag
Gemiddeld	Een dergelijke hond kan in de helft van het aantal keren afgeleid worden
Variabel	Deze hond kan in zo'n 75 % van de tijd afgeleid worden
Zeer variabel	Zo'n hond laat zich zeer snel afleiden. Hij gaat vlot van het ene gedrag over in ander gedrag en dan weer in ander gedrag. Jaagt hij een fietser op en gooit u een bal, dan gaat hij achter de bal aan. Komt er een hond aan, dan gaat hij spelen. Ruikt hij een geurtje, dan gaat hij snuffelen. Gooit u weer een bal, dan gaat hij achter de bal aan. Enzovoort.

Status, zelfvertrouwen en territoriaal gedrag

Het gaat er bij deze normering om of de hond een intimiderende houding of eerder een onderworpen lichaamshouding zal aannemen als hij in contact is met een andere hond of persoon die hem vanuit een hoge status benadert/behandelt, (On)zekerheid over de eigen status bepaalt heel erg het gedrag binnen het eigen territorium. De ene hond zal zijn territorium met veel meer geurmerken afbakenen dan de andere. De ene hond zal veel meer dan een andere waaks zijn als een soortgenoot of een (on)bekend persoon zijn territorium wil betreden. De ene hond zal een groter territorium claimen dan een andere. Hoe groter de feitelijke onduidelijkheid over de status, hoe nadrukkelijker de hond zich manifesteert

door bijvoorbeeld meer reukvlaggen uit te zetten.

Let op: vaak wordt aangenomen dat hoe zekerder een hond is, hoe meer hij zijn superioriteit met machtsvertoon zal bewijzen. Daarom omschrijft men de praatjesmaker die met veel misbaar op honden of mensen afgaat vaak als 'dominant'. Een hond met een hoge status is echter zelfverzekerd en zeker geen ruziemaker of onruststoker. Zo'n hond hoeft zijn status helemaal niet extra te benadrukken, zijn hele houding drukt zelfbewustheid uit. Hij 'is' en dat volstaat. In feite is het eerder zo dat een hond die met veel vertoon op andere mensen of honden reageert onzeker is. Hoe onzekerder, hoe meer reden om te reageren: zo'n hond voorziet problemen waarover de zelfbewuste hond bij wijze van spreken slechts zijn schouders optrekt. Honden maken verschil tussen honden en mensen.

Inventarisatie van zelfvertrouwen naar honden

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer onzeker	Probeert elke hond te intimideren, ongeacht het gedrag en de lichaamshouding van die ander
Onzeker	Intimideert in 75% van het contact met honden
Er tussen in	Past de eigen lichaamshouding aan de houding van de andere hond aan..Als de ander intimideert, wordt hij onderdanig. En andersom.
Zelfverzekerd	Duidelijk aanwezig zonder op zijn strepen te moeten staan. Deze hond heeft charisma, hij heeft een superieure uitstraling. Aan zijn status wordt vrijwel nooit getornd, tenzij die andere hond sociaal zwak is. Hij kan veel hebben zonder zich op te winden. De ideale hond om minder sociaalvaardige en angstige honden te helpen naar sociaalvaardiger gedrag.
Onderdanig	Onderdanig in 75 % van het contact met honden
Zeer onderdanig	Onderdanig naar iedere hond, ongeacht het gedrag en de lichaamshouding van die ander

Inventarisatie van zelfvertrouwen naar mensen

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer onzeker	Probeert elke persoon te intimideren, ongeacht diens gedrag en lichaamshouding
Onzeker	Intimideert in 75% van het contact met mensen
Er tussen in	Past de eigen lichaamshouding aan de houding van de persoon aan. Als de persoon intimideert, wordt hij onderdanig. En andersom
Zelfverzekerd	Duidelijk aanwezig zonder op zijn strepen te moeten staan. Deze hond heeft charisma, hij heeft een superieure uitstraling. Hij laat veel over zijn kant gaan zonder ergens een punt van te maken. Hij heeft zoveel zelfvertrouwen dat dat wat een andere hond als ongewenste beperking of intimiderend gedrag zou zien hem niet eens raakt.
Onderdanig	Onderdanig in 75 % van het contact met mensen
Zeer onderdanig	Onderdanig naar iedere persoon, ongeacht diens gedrag en lichaamshouding

Een hond die zich zelfbewust voelt in gezelschap van mensen, kan best onderdanig doen naar andere honden. En omgekeerd. Het is altijd een momentopname. Ook bij het verdedigen van het eigen territorium kan hij anders reageren op mensen dan op honden. Daarnaast kan een hond onderscheid

maken tussen verschillende (bekende) mensen of honden. Het gaat altijd om de match. Bij het invullen van het gedragschema gaat het er echter om wat u grotendeels van de tijd, in het algemeen, waarneemt.

Inventarisatie van territoriaal gedrag naar honden

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Extreme territoriumdrift	Bewaakt een groot territorium dat verder reikt dan eigen huis en tuin. De hond wordt agressiever naarmate een hond verder 'zijn' territorium binnen komt. Veelvuldig markeren van de grenzen. De agressie kan ook de aanval betekenen als de indringers aan de rand/grens van zijn territorium komen
Hoge territoriumdrift	Het territorium betreft het gebied direct rond het huis. Reageert in 75 % met agressief gedrag op binnendringende honden. De agressie kan overgaan tot een aanval als de indringer dichterbij zijn persoonlijke zone komt.
Gemiddelde territoriumdrift	Het territorium betreft alleen het huis en misschien nog iets rond het huis. In zo'n 50 % van de gevallen dat er een hond binnen komt treedt er agressie of dreigend gedrag op. In de meeste gevallen blaft de hond alleen en soms gromt hij.
Lage territoriumdrift	In 25 % van de gevallen dat een hond de persoonlijke zone van de hond binnenkomt, reageert de hond met agressie. Hij volstaat dan met dreigende lichaamstaal.
Geen territoriumdrift	Het lijkt of de hond geen territorium heeft. Hij accepteert zonder enig teken van opwinding een andere hond binnen zijn territorium of persoonlijke zone. Er is geen of vrijwel geen grensafbakening door geurmerken.

Inventarisatie van territoriaal gedrag naar mensen

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Extreme territoriumdrift	Bewaakt een groot territorium dat verder reikt dan eigen huis en tuin. De hond wordt agressiever naarmate een onbekende persoon verder 'zijn' territorium binnen komt. Veelvuldig markeren van de grenzen. De agressie kan ook de aanval betekenen als de indringers aan de rand/grens van zijn territorium komen
Hoge territoriumdrift	Het territorium betreft het gebied direct rond het huis. Reageert in 75 % met agressief gedrag op indringers. De agressie kan overgaan tot een aanval als de indringer dichterbij zijn persoonlijke zone komt.
Gemiddelde territoriumdrift	Het territorium betreft alleen het huis en misschien nog iets rond het huis. In zo'n 50 % van de gevallen dat er iemand binnen komt treedt er agressie of dreigend gedrag op. In de meeste gevallen blaft de hond alleen en soms gromt hij.
Lage territoriumdrift	In 25 % van de gevallen dat iemand de persoonlijke zone van de hond binnenkomt, reageert de hond met agressie. Hij volstaat dan met dreigende lichaamstaal.
Geen territoriumdrift	Het lijkt of de hond geen territorium heeft. Hij accepteert zonder enig teken van opwinding iedere onbekende persoon binnen zijn territorium of persoonlijke zone. Er is geen of vrijwel geen grensafbakening door geurmerken.

Emotionele stabiliteit

Emoties zijn niet constant hetzelfde maar veranderen van tijd tot tijd. Met de emotie verandert het gedrag mee. Van sommige honden kan men zeggen dat ze zeer stabiel in hun emoties en dus in hun gedrag zijn. Andere honden veranderen haast zonder dat men een duidelijke aanleiding ziet van het ene moment op het andere van stemming. Vooral nerveuze, gespannen honden kunnen snel van de ene naar de andere stemming omslaan. Ei-

genaars omschrijven zo'n hond vaak als humeurig. Er zijn ook honden die juist zeer flegmatiek te noemen zijn. Wat er ook gebeurt, ze blijven relaxed. Meestal zijn dergelijke honden ook vriendelijk. Maar er zijn ook agressieve of wantrouwige honden die vrijwel nooit van stemming veranderen. Ook dergelijke honden worden in de gedragsstatus omschreven als emotioneel stabiel. Het gaat dus niet om de kwaliteit van de stemming, maar om het feit dat het gedrag vrijwel niet verandert wat er ook gebeurt.

Inventarisatie van emotionele stabiliteit

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer stabiel	Deze honden zijn vrijwel constant in dezelfde stemming
Stabiel	Dergelijk niveau past bij honden die 75 % van de tijd dezelfde stemming houden. Als ze veranderen, dan is dat minimaal en voltrekt het zich langzaam. Meestal heeft de stemmingsverandering te maken met het natuurlijke bioritme.
Normaal	Stemmingswisselingen verlopen gelijkmatig en worden vooral beïnvloed door het natuurlijke bioritme, dagritme en jaargetijden.
Onevenwichtig	Zo'n hond verandert 75 % van de tijd van stemming. Er is geen snelle omslag van stemming, maar er is wel regelmatig een duidelijke verandering die geen natuurlijke verklaring heeft.
Zeer onevenwichtig	De stemming verandert voortdurend zonder duidelijke verklaring.

Sociale vaardigheden

De beoordeling van de sociale vaardigheden van een hond hangt af van de mate waarin de hond met een situatie van meer of minder mensen en met hoeveel verschillende type mensen in een afgesloten ruimte kan omgaan en het aantal mensen en de snelheid waarmee de hond vriendschap kan/wil sluiten.

Het is een nogal complexe materie om de sociale vaardigheden in te kaderen omdat er soms een overlapping is in de verschillende niveaus. Zo kan een middelmatig sociaalvaardige hond best een eenmanshond zijn omdat hij in aanleg zo is, terwijl hij toch vriendelijk kan zijn tegen bekende volwassenen maar niet geschikt is voor kleine kinderen.

Inventarisatie van sociale vaardigheden

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer sociaalvaardig	Begroet de hele wereld als vrienden. Maakt contact met iedereen die er maar een beetje vriendelijk uitziet. Wil zelfs met mensen die niet van honden houden goede maatjes zijn en trekt zich niets aan van hun afkeuring en protesten. Voelt zich helemaal op zijn gemak in grote groepen mensen die zich allemaal met hem bemoeien of met hem willen spelen.
Sociaalvaardig	Een gezinshond die dol is op alle gezinsleden en ook hun vrienden gemakkelijk accepteert. Na een paar minuten is het ijs gebroken en is de hond vanaf dan met die persoon dikke maatjes. Voelt zich in een niet al te grote groep mensen redelijk op zijn gemak, maar leert snel om mensen die niet van hem gediend zijn te vermijden.
Middelmatig	Deze hond hecht zich aan het gezin maar niet gemakkelijk aan vreemden. Na wat prettige ervaringen met anderen dan zijn verzorger accepteert hij hen ook, maar dat contact is veel oppervlakkiger. Deze hond voelt zich niet op zijn gemak als er meer dan vijf mensen zijn en negeert vreemden of snuffelt even aan ze en loopt vervolgens weg.
Op zichzelf	Een eenpersoonshond. Eigenaars omschrijven deze hond als gereserveerd tegen vreemden en het duurt lang alvorens de hond contact wil maken. Na een aantal vriendelijke ervaringen vormt hij een band met een paar personen, gewoonlijk met degenen die voor hem zorgen. Meestal ontwijkt hij mensen, in het beste geval toereert hij hen. Het liefst is hij alleen met zijn baasje en eventueel nog een persoon. Hij vermijdt het liefste vreemden en kinderen.
Zeer op zichzelf	Een eenpersoonshond of een hond die zich aan niemand bindt. Hij wordt door zijn eigenaar(s) omschreven als afstandelijk en onafhankelijk, vaak ook naar hen toe. Zelfs na geruime tijd geeft hij zich naar zijn eigenaar niet echt gewonnen. Hij is het liefst alleen met zijn eigenaar, een persoon extra voelt voor hem al ongemakkelijk. Hij vermijdt vrienden van zijn eigenaar en bezoek. Zolang je hem te eten geeft blijft hij bij je. Weigert soms zelfs voedsel.

Leervermogen en leergierigheid

Bij leervermogen en leergierigheid gaat het om de hoeveelheid herhalingen die een hond nodig heeft om iets te leren van de dingen die om hem heen zijn of gebeuren, en over hoelang het duurt dat hij die ervaringen in zijn gedrag verwerkt. Het leervermogen kunt u beoordelen door de mate van leergierigheid bij gehoorzaamheidtrainingen en het probleemoplossend vermogen in het leven van alledag.

Let op: de motivatie van een hond om te leren hangt van een aantal belangrijke factoren af, zoals de beloning (een beloning waar de hond niets om geeft is geen beloning), de omgeving (een hond kan niet leren in een omgeving waar hij zich onveilig voelt door bijvoorbeeld de dreiging of gespannen lichaamstaal van een andere hond, instructeur of eigenaar), de voorspelbaarheid van de oefening (steeds herhaalde oefening wordt saai en inspireert de hond niet om te leren), de omgeving (te veel prikkels kunnen de hond afleiden en het leren blokkeren) en het niveau van de oefening (te grote stappen kunnen de hond in verwarring brengen). Er is dus alle reden om als een hond niet 'wil' leren, te inventariseren wat maakt dat hij dat niet wil. De oorzaak ligt namelijk vrijwel altijd buiten de hond. Vooral bij honden die getraind worden door middel

van dwang, straf of dreigen met straf, ziet men dat hij wel 'luistert' als de eigenaar dicht in de buurt is maar niet luistert als de eigenaar te ver weg is om te kunnen ingrijpen. Of, wat misschien nog wel vaker voorkomt, ze doen helemaal niets meer om maar geen fouten te kunnen maken en zo straf te vermijden. Dat straf juist dan hun lot is, is een zeer spijtig gevolg.

Let op: bij het inventariseren van leervermogen en leergierigheid is het van groot belang uw eigen houding en inbreng bij het aansturen van het gedrag van uw hond heel kritisch en eerlijk mee te nemen. De (on)gehoorzaamheid van uw hond zegt namelijk vooral heel veel over u. De mate waarin hij zich kan ontspannen in uw aanwezigheid bepaald zijn zogenaamde wil tot leren!

Bedenk ook daarbij dat iedere levende hond bewezen heeft wel te moeten kunnen leren, simpelweg omdat hij nog steeds bestaat. Onze gezinshonden zijn zelfstandig of juist niet, omdat die eigenschap in hun karakter gefokt is in het belang van de taak die wij hen toebedacht hebben. Dat maakt ze makkelijker te sturen of juist niet. Maar dat betekent nog niet dat ze dom zijn of niet leergierig; het is meestal de motivatie/beloning die wij kiezen die niet bij hen past die maakt dat ze niet (kunnen) leren.

Inventarisatie van gehoorzaamheid

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer goed	Gehoorzaamt zonder herhaling de opdracht binnen een paar seconden, ongeacht of de eigenaar zich vlak bij de hond of ver weg van hem bevindt. Hij volgt netjes, komt als hij geroepen wordt en blijft op zijn plek met de eigenaar uit zicht.
Goed	Gehoorzaamt in 75 % van de tijd binnen een paar seconden. Hij beheerst alles wat de hond van 'zeer goed' beheerst, maar hij doet het minder vaak goed.
Redelijk	De hond luistert in 50 % van de gevallen, binnen een redelijke tijd.
Slecht	Luistert zo'n 25 % van de tijd (Volgens eigenaar 'alleen als hij er zin in heeft'), en dan nog alleen als de eigenaar in de buurt is en het commando herhaalt.
Zeer slecht	Ongehoorzaam. Weigert commando's uit te voeren en verzet zich tegen de eigenaar als hij gehoorzaamheid probeert af te dwingen. Het is zaak uit te vinden wat hier (meer) mee speelt, angst voor de eigenaar, chronische stress of de neiging/ontwikkeling naar dominante agressie!

Probleemoplossend vermogen

Hier gaat het erom hoe snel een hond uit zichzelf een oplossing weet te vinden voor obstakels die hem de weg versperren of de mogelijkheid ontnemen om te doen wat hij wil. Honden die erg oplossingsgericht zijn kunnen bijvoorbeeld deuren, koelkasten en benches openen en zich onder hekken doorgraven zonder dat iemand ze dat geleerd heeft. De hond die er zeer slecht in is lost geen enkel probleem zelfstandig op. Als hij al eens creatief is, is hij die oplossing de volgende keer vergeten.

Let op: ook hier geldt dat u scherp uw eigen opvoeding in kaart moet brengen. Honden die zeer gehoorzaam zijn maar dat vooral doen door een aversieve opvoedingsmethode, kunnen zo vastzitten in de aanwijzingen van hun begeleider dat ze geen enkel initiatief durven te nemen. Een zeer hoog scorende Obedience-hond die getraind was

met straf, bleek bij een test waarbij een bak voer achter een klein hekje stond (de hond mocht zelf bedenken hoe hij bij die bak kon komen) helemaal niets te ondernemen. Hij bleef 'stom' staan wachten op aanwijzingen van zijn begeleider. Zelfs toen de hond met aanwijzingen (links, rechts) bij de bak met lekkers was aangekomen, bleef hij staan om te kijken wat hij moest gaan doen.

Een zeer gehoorzame hond met een opvoeding zonder straf onderging dezelfde test: hij kwam onmiddellijk in actie zodra daartoe het sein was gegeven. De hond vond de naar zijn idee makkelijkste weg en at het lekkers zonder aarzeling op.

Het verschil in gedrag tussen deze twee honden is heel duidelijk, maar het zegt in feite niets over de oplossingsgerichtheid van de met straf getrainde hond.

Inventarisatie van zelfhulpzaamheid/oplossingsgerichtheid

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer goed	Weet zich snel uit een onaangename situatie te redden. Laat zich niet weerhouden door obstakels, gesloten ramen of deuren. Lost problemen snel op en onthoudt die oplossing voor een volgende keer feilloos. Als het gedrag geen nut meer heeft, stopt de hond er meteen mee. Eigenaars noemen hun hond intelligent.
Goed Redelijk/ normaal	Lost ongeveer 75 % van de problemen die hij tegenkomt op Lost 50 % van de ondervonden problemen op. De oplossing blijft hangen, maar de hond blijft het ook gebruiken als het geen nut meer heeft. Hij verzint meestal geen nieuwe oplossing.
Slecht Zeer slecht	Lost 25 % van de problemen op. Lost vrijwel geen enkel probleem op. Als iets hem belet te doen wat hij wil, gaat hij stomweg zitten. Als hij al een keer iets creatiefs bedenkt, is hij het voor een volgende keer vergeten. Eigenaars noemen hun hond dom.

Waakhond en verdedigingshond

Een waakhond blaft om zijn eigenaar te waarschuwen als er een mogelijke indringer is. Een verdedigingshond zal de indringer bedreigen, houdt hem tegen en in bedwang en kan hem in extreme omstandigheden aanvallen. Veel rashonden kunnen leren om te waken of te verdedigen en/of aan te vallen, maar sommige rassen hebben dat van

nature in zich. Er zijn ook rassen die zo vriendelijk of relaxed zijn dat ze er gewoon niet toe te brengen zijn. Bij een waakhond telt de mate waarin hij alert is of gevoelig is voor onbekenden, bij de verdedigingshond de mate van agressie waarmee hij daarop reageert dus zijn agressiedrempel.

Inventarisatie van waken

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Zeer alert	Blaft bij het minste geluid en stopt niet als 'het gevaar' al lang geweken is. Is vaak overattent en hypergevoelig voor geluid en blaft al om niets.
Alert	Blaft tegen onbekende geluiden maar stopt daarmee meteen als het geluid is gestopt. Blaft niet zomaar tegen alles, maakt onderscheid
Normaal	Blaft uit zichzelf in ongeveer 50 % van de onbekende prikkels, maar negeert de rest. Zou kunnen blaffen als hij direct geconfronteerd wordt met een onbekende op zijn erf
Sloom	Zou tot blaffen aangezet kunnen worden als de eigenaar hem daartoe aanzet door hem op te fokken. Maar meestal zal de hond maar een of twee keer blaffen en dan verder gaan met soezen.
Zeer sloom	Slaapt door als het huis in brand staat en bij inbraak. Als de eigenaar hem wakker zou maken omdat er een inbreker is, zal de hond meestal gewoon weer verder slapen.

Inventarisatie van verdediging

Niveau	Beschrijving van voor de hond typerend gedrag
Agressief	Van nature agressief tegen iedereen die zijn territorium betreedt. Hij zal aanvallen als hij geprovoceerd wordt, maar kan ook de indringer in bedwang houden.
Natuurlijk	Zal wel blaffen en grommen om indringers in bedwang te houden, maar moet getraind worden om aan te vallen.
Gemiddeld	Raakt in de war als er indringers zijn territorium betreden en blaft en gromt tegen iedereen. Zonder training is dit een onvoorspelbare/onbetrouwbare verdedigingshond.
Acceptatie	Begroet normaal gesproken onbekenden als een vriend, maar is wel eens bang voor een onbekende.
Veel acceptatie	Allemandsvriend. Zal zijn eigenaar niet verdedigen ook niet als die wordt aangevallen. Kan daar zelfs speels met uitnodigend spelgedrag op reageren.

Statusformulier

Hoe meer kruisjes links staan, hoe moeilijker het gedrag is te veranderen. Professionele hulp is noodzakelijk!

Activiteit binnenshuis	Zeer actief	Actief	Gemiddeld	Passief/rustig	Zeer passief/rustig
Activiteit buitenshuis	Zeer actief	Actief	Gemiddeld	Passief/rustig	Zeer passief/rustig
Kracht / gedrevenheid	Zeer gedreven	Gedreven	Gemiddeld	Zacht/voorzichtig	Zeer zacht/voorzichtig
Consistentie van gedrag	Zeer vast	Vast	Gemiddeld	Variabel	Zeer variabel
Zelfbewust: honden	Zeer onzeker over status/ zeer intimiderend	Intimiderend/ onzeker over status	Gemiddeld	Zelfverzekerd	(Zeer) onderdanig Zonder angst
Zelfbewust: mensen	Zeer intimiderend/ zeer onzeker over status	Intimiderend/ onzeker over status	Gemiddeld	Zelfverzekerd	(Zeer) onderdanig Zonder angst
Territorium gedrag: honden	Extreem hoog	Hoog	Gemiddeld	Laag	Helemaal niet
Territorium gedrag: mensen	Extreem hoog	Hoog	Gemiddeld	Laag	Helemaal niet
Emotionele stabiliteit	Zeer onevenwichtig	Onevenwichtig	Normaal	Stabiel	Zeer stabiel
Sociale vaardigheden: binnen gezin	Bindt zich aan niemand	Eenmanshond	Neutraal	Vriendelijk	Dol op alle gezinsleden
Sociale vaardigheden: kinderen	Gevaarlijk (aanstaren, diep grommen, uitvallen zonder waarschuwing of grommen, bijten)	Argwanend, Ontwijkend, terughoudend	Tolerant	Vriendelijk, soms wat wild	Zeer vriendelijk, zacht, voorzichtig
Sociale vaardigheden: vreemden	Gevaarlijk (aanstaren, diep grommen, uitvallen of bijten zonder waarschuwing)	Argwanend, Ontwijkend, terughoudend	Tolerant	Vriendelijk, soms wat wild	Zeer vriendelijk tegen iedereen, voorzichtig
Vermogen tot leren	Zeer langzaam	Langzaam	Gemiddeld	Snel	Zeer snel
Gehoorzaamheid	Zeer slecht	Slecht	Redelijk	Goed	Zeer goed
Oplossend vermogen	Zeer slecht	Slecht	Redelijk/Normaal	Goed	Zeer goed
Waakhond	Zeer alert	Alert	Normaal	Sloom	Zeer sloom
Verdediging	(Zeer) agressief	Natuurlijk	Gemiddeld	Passief/Acceptatie	Zeer passief/ Veel acceptatie

Prognoseoverzicht

Hoeveel kans heeft de begeleiding/therapie?	
Goede prognose	Voorzichtige of slechte prognose
U wilt de hond per se houden	U overweegt de hond weg te doen
U en uw hele gezin staat achter behandeling	Uw partner is de hond zat (en zal wellicht de training boycotten)
Het probleem is helder	Het probleem is onduidelijk, de oorzaak van het probleem is moeilijk te begrijpen of te achterhalen
De aanzet tot het gedrag is duidelijk, de prikkels die het gedrag uitlokken kunnen voorkomen en/of gecontroleerd worden	Het is niet mogelijk de prikkels die het gedrag uitlokken te herkennen of te voorkomen
Het betreft een mild gedragsprobleem dat nog niet lang bestaat	Het gaat om een ernstig of toenemend probleem dat al lang bestaat. Het gedrag doet zich zeer hevig of in zeer ernstige vorm voor, het gedrag lijkt buiten proporties. Het probleem komt zeer vaak voor of is niet te voorspellen
Het gedrag laat zich niet snel uitlokken, er is weinig motivatie tot het gedrag	Er is zeer sterke motivatie tot het gedrag, er hoeft maar weinig te gebeuren of het gedrag is er
Simpel, geconditioneerd gedragsprobleem waar de hond niet speciaal een aanleg voor heeft.	Er zijn sterke aangeboren factoren
Simpel, alleenstaand probleem	Complex, veelvoudige/samengestelde problemen
U hebt nog niet veel geprobeerd om het probleem aan te pakken. Of het niet lang volgehouden. U hebt geen professionele gedragsdeskundige/trainer geraadpleegd.	U hebt van alles geprobeerd, ook met behulp van een ervaren gedragsdeskundige. De hond reageerde slecht op de gangbare therapie.
Ongevaarlijk	Gevaarlijke situaties zijn te verwachten De hond heeft al (ettelijke keren) gebeten
U begrijpt wat er van u gevraagd wordt en bent fysiek in staat om te doen wat u moet doen.	U begrijpt niet wat er van u verwacht wordt, of uw partner / gezinsleden begrijpen de in te zetten procedures niet of willen deze niet begrijpen. Zij zijn fysiek niet in staat om de noodzakelijke begeleiding te geven.
U hebt de nodige hulp van vrienden, kennissen, hondenschool gedurende de tijd die nodig is om de begeleiding af te ronden regelen	U bent niet in staat om de nodige voorzorgmaatregelen te nemen of u wilt niemand daarmee lastig vallen.

Overzicht van raskenmerken

Ik geef hier een opsomming van rashonden die het meeste risico lopen om gedrag te ontwikkelen met een kern van agressie erin. Daarmee wil ik helemaal niet zeggen dat juist de genoemde rashonden buitengewoon agressief zouden zijn. Het is alleen wel zo dat hun aanleg en de omstandigheden waarin ze leven de agressie die in vrijwel iedere hond sluimert makkelijker aanwakkeren. Vaak ligt een ge-

brekkige opvoeding, een gebrek aan een geduldige maar consequente begeleiding, een opvoeding gebaseerd op straf en dreiging met straf, te veel stress en/of dodelijke verveling aan de ontwikkeling van het gedrag ten grondslag.

Het probleemgedrag dat hier beschreven staat is dus niet specifiek voor dat ras. Het is wel specifiek als alle nadelige invloeden al dan niet met opzet samenkomen en elkaar versterken.

1) Herdershonden en veedrijvers

Australian Shepard	hakken en billen bijten, jagen op snel bewegende voorwerpen, blaffen, te grote terughoudendheid naar onbekenden.
Bearded Collie	nervositeit, blaffen, jagen op snel bewegende voorwerpen.
Mechelse Herder	bovenmatige scherppte, hyperactiviteit, agressie.
Groenendaeler	angst en nervositeit, agressie, bovenmatige scherppte.
Tervuerense Herder	angst en nervositeit, angstagressie, bovenmatige scherppte.
Border Collie	jagen, fixeren, alles drijven, happen (in hakken/benen van bezoek), agressie.
Bouvier	jagen op snelbewegende voorwerpen, vechten, hakken bijten, onstuimig.
Duitse Herder	agressie naar honden, fixeren, besluipen, jagen op snel bewegende voorwerpen, nervositeit.
Hollandse Herder	agressie onbekenden, agressie honden, uitvallen, nerveus.
Pyrenese Herdershond	eenkennig, statuszoeker/bevestiging van status met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen).

2) Pinchers en Schnauzers, mollosers en Zwitserse Sennenhonden

Duitse Pincher	statuszoeker/bevestiging van status met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen), agressie onbekenden en honden.
Riesenschnauzer	bevestiging van status/statuszoeker met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen).
Dobermann	jagen op fietsers, rangordeproblemen, uitvallen/vechten, nervositeit, angstagressie.
Argentijnse Dog	agressieve dominantie naar honden, statuszoeker/bevestiging van status met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen), jagen op bewegende voorwerpen.
Bordeauxdog	angst en onzekerheid die zich uit in (angst)agressie naar onbekenden.
Boxer	vechten, overenthousiast en te onstuimig.
Bullmastiff	statuszoeker/bevestiging van status met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen), vechten.
Duitse Dog	angst in het algemeen, angst en wantrouwen naar onbekenden.
Engelse Bulldog	agressie naar onbekenden en honden.
Mastino Napoletano	agressie, dominantie, bevestiging van status/statuszoeker met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen).
Newfoundlander	bevestiging van status/statuszoeker met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen).
Rottweiler	bevestiging van status/statuszoeker met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen)/ dominante agressie (vooral reuen), uitvallen naar mensen/honden, vechten.
Berner Sennenhond	statuszoeker/bevestiging van status met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen).
Leonberger	statuszoeker/bevestiging van status /statuszoeker met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen).

3) Terriers

(Parson) Jack Russell Terrier agressie naar onbekenden, agressie honden, zeer sterke territoriumdrift, hyperactief

Staffordshire Bull Terrier agressieve dominantie honden.

4) Dashonden

Teckel agressie mensen, agressie honden, bijten.

5) Spitsen en oertypes

Chow Chow statuszoeker/bevestiging van status (als er te weinig respect voor zijn wezen is), te hoog wantrouwen, vechten.

Alaskan Malamute statuszoeker/bevestiging van status, vechten.

Keeshond nerveus, agressie naar onbekenden en kinderen, sterke territoriumdrift, agressie honden, waant zich een reus.

6) Lopende honden

Rhodesian Ridgeback agressie, uitvallen naar honden/mensen, vechten, statuszoeker/bevestiging van status met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen).

7) Staande Honden

Weimaraner agressie honden, bevestiging van status/statuszoeker met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen).

8) Retrievers, Spaniels en waterhonden

Golden Retriever nervositeit, angst, angstagressie, bezitsagressie, overdreven fel(teven).

Labrador Retriever agressie honden, hyperactief, agressieve dominantie naar honden, statuszoeker/bevestiging van status met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen), leren moeilijk/weigeren te leren, terughoudend.

Engelse Cocker Spaniel agressie naar onbekende mensen, agressie honden, ziekelijke agressie naar gezinslid/leden.

9) Gezelschapshonden

Chihuahua	angst, angstagressie.
Pekingees	statuszoeker/bevestiging van status met behulp van agressieve dominantie (vooral reuen), sterke territoriumdrift, ongehoorzaam.

10) Windhonden

Afghaanse Windhond	eenkennig, statusbewust, agressie huisgenoten en onbekenden die zich naar zijn mening te veel permitteren zoals aanraking en inmenging in zijn bewegingsvrijheid.
--------------------	---

NB: Over het algemeen heeft een kruising van twee rassen de aanleg van dat ras waar hij qua uiterlijk het meeste op lijkt.

Voor een uitgebreidere weergave van raskenmerken verwijs ik u graag naar het boek Karakterhonden - Karakterbazen van Nicky Gootjes en mijn dochter Sacha Gaus.

Resumerend:

Het inventarisatieformulier, samen met het overzicht van raskenmerken en het prognoseoverzicht helpen u in kaart te brengen wat u van de (her) opvoeding van uw hond kunt verwachten. De aanleg en het temperament van uw hond zijn echter niet allesbepalend voor het welslagen: minstens zo belangrijk zijn ūw karakter, gedrag en inzet en dat van uw omgeving. Als u eerlijk naar (het gedrag van) uw hond, uzelf en uw omgeving durft te kijken, heeft u de meeste kans op een helder beeld van de kans van slagen.

Hoezo, alles verandert?

Voor de hond die niet kan geloven dat zijn wereld wel op z'n kop staat.

Sommige honden gaan liever de uitdaging aan dan dat zij zich neerleggen bij een veranderende aanpak. Zij zijn gewend te provoceren en uw grenzen te zoeken. Voor dat soort honden kan het nodig zijn om heel duidelijk te laten merken dat de wereld wel veranderd is en dat dat al begint bij de basis.

De bedoeling is dat uw hond die nooit rekening met u hield of die u steeds aan het uitdagen was, voortaan rekening met u houdt. U wordt de plek waar alles begint!

Neemt uw hond u in de maling en doet hij vrijwel nooit wat u van hem vraagt?

Is uw hond opdringerig en ongehoorzaam? Dwingt hij u om hem aandacht te geven? Springt hij tegen u op? Blaft hij om niets? Steelt hij voorwerpen en verdedigt hij die? Geeft hij niets om uw belangen? Dan geeft u hem vanaf nu een week of twee – of langer als dat niet het beoogde resultaat oplevert – geen eten meer uit zijn voederbak maar voert hem gedurende de dag uit uw hand in ruil voor zijn medewerking. Het is een harde leerschool, voor u en voor hem. Maar het is ook een duidelijke manier om u en uw hond de eerste principes van samenwerking te laten ervaren.

Men zegt vaak dat je een hond niet moet uithongeren om hem te laten werken omdat dat niet is wat je wilt. Je wilt samenwerking. Maar u laat uw hond ook niet uithongeren, hij krijgt zijn dagelijkse portie alleen op een andere manier aangeboden. Door hem zijn voer te laten verdienen maakt u de weg vrij om hem te laten ervaren wat samenwerking voor hem kan betekenen. Hij gaat het dan leuk vinden om samen met u dingen te ondernemen, óók als u uiteindelijk stopt met lekkers als beloning te geven en die vervangt door sociale ondersteuning. Honden vinden het namelijk heerlijk als u trots op ze bent, als ze merken dat u ze fantastisch vindt.

Lekkers en voortdurende herhaling dient het leerproces

In het begin oefent u veel (kort en veel!) en geeft u iedere keer dat uw hond iets goed doet lekkers. Het gaat niet alleen om de beloning maar ook om de voortdurende herhaling van een oefening. Daardoor gaat uw hond niet alleen begrijpen welk gedrag hem iets fijns oplevert maar het gedrag gaat zich ook in zijn hoofd vastzetten. Dat is heel belangrijk want u wilt wel dat uw hond onthoudt wat hij geleerd heeft. Het moet zijn lange termijn geheugen in zodat hij het zich op een later tijdstip herinnert en kan produceren.

Neurotransmitters en gedrag

Gedrag komt alleen in het lange termijn geheugen als het zich daar door vaste verbindingen via de neurotransmitters heeft vast kunnen zetten. Eerst is zo'n verbinding niet meer dan een korte flits van overspringende elektriciteit, daarna is de verbinding verbroken. Maar door herhaling van steeds dezelfde handeling worden het vaste verbindingen waarlangs het gedrag zich als vanzelf ontwikkelt. Dat is ook belangrijk want daardoor hoeven hersenen niet steeds opnieuw uit te vinden welk gedrag op dat moment het meeste oplevert. Stelt u zich eens voor hoe onhandig en tijdrovend een dag er uit zou zien als u iedere dag opnieuw zou moeten bedenken hoe u het dopje van de tandpasta afdraait of hoe u veters strikt. Het leven zou bar ingewikkeld worden en er zou veel verkeerd gedrag te zien zijn. Daardoor zou de veiligheid in gevaar komen en overleven een kunst op zichzelf worden. Wij hebben voordeel van onze aangeleerde vaardigheden, het snel kunnen poetsen van de tanden of strikken van de veters is al een beloning op zich. Niemand heeft dus nog te zeggen dat we kanjers zijn als we dat kunnen, wat onze ouders in het begin wel zeiden. Veel gedrag dat wij honden leren is in de ogen van de hond echter volstrekt nutteloos, hij heeft er echt helemaal niets aan. Daarom moet dat aangeleerde gedrag wel af en toe beloond worden om stand te houden. Trouwens, als u goed kookt en uw gezin met een culinair hoogstandje verrast, dan wil u toch ook af en toe een complimentje hebben? Dat houdt het immers leuk om u voor hen uit te sloven? Dat werkt voor een hond net zo!

Zo onderhoud u het aangeleerde gedrag van uw hond

Wij hebben voordeel van het gedrag dat wij honden aanleren maar voor henzelf zit er niets nuttigs in. Daarom moet u ook als het gedrag van uw hond eenmaal een goede gewoonte is geworden het toch af en toe belonen. Niet iedere keer maar wel onregelmatig. Soms met wat lekkers, soms met een spelletje, soms met een welgemeend braaf! Doet u dat niet dan zal het als nutteloos en verspilde energie door het organisme worden afgeschaft. Uw hond zal weer teugvallen in zijn eerdere gedrag dat u niet welgevallig is. Want dan gebeurt er tenminste wel iets al was het maar omdat u op zijn gedrag moppert. Aandacht weet u nog wel? Honden zijn er net als wij haast verslaafd aan.

Als u nu geen alternatief biedt zal uw hond zeker ontsporen

Als u uw hond nu geen ander gedrag aanleert dat hij spannender vindt dan zijn ontsporingen, heeft u een kans gemist. U heeft dit boek niet voor niets gekocht dus maak uw goede voornemens waar. Iedere hond kan leren dat ook hij moet investeren in zijn omgeving, net zo als dat andersom ook gebeurt. U zult wel wat uit de kast moeten halen om te kunnen concurreren met al die wereldse zaken die zo mooi bij zijn behoeften aansluiten. Als u nu niet heel consequent volhoudt zal uw hond zeker ontsporen. De vraag is of u hem dan nog wel kunt en wilt houden.

Ik blij, jij blij

Stap 1

Het begin van de oefening is heel makkelijk, u steekt uw hand uit en uw hond mag daar een of meer brokjes uit eten. Dat ligt een beetje aan de grootte van uw hond, een klein hondje heeft minder te eten en dus zult u zuinig moeten zijn op wat u hem geeft. Desnoods maakt u zijn brokjes kleiner. Terwijl een kalf van een hond grotere maaltijden krijgt en zo'n hond mag gerust wat meer tegelijk te eten krijgen. Als u er maar rekening mee houdt dat het de bedoeling is dat u op meer momenten per dag oefent, niet alleen om etenstijd! Er moet dus steeds wat over zijn van zijn dagelijkse portie.

De eerste twee a drie dagen hoeft uw hond niet veel anders te doen om zijn dagelijkse kostje bij elkaar te krijgen anders dan op u te letten en bij u te komen en uw hand aan te raken om het te krijgen.

Dat klinkt heel simpel maar voor een hond die gewend is dat u naar zijn pijpen danst is dat een hele ommekeer. Overvraag dus niet, want wat in onze ogen een kleine verandering in de spelregels is, kan zijn leven totaal op z'n kop zetten. Hij kan gestresst raken en gefrustreerd. Hij kan gaan hijgen, rondjes rennen, tegen u opspringen, blaffen, van alles doen waarvan hij gewend is dat u erop reageert zoals hij wil. Dat doet u dus niet. Misdraagt uw hond zich op zo'n manier, dan zegt u niets, kijkt hem niet aan en loopt simpelweg de kamer uit.

Als uw hond de oefening snapt en goed op u let en uw hand met lekkers aanraakt zonder gespannen te raken, bent u klaar voor de volgende stap.

Stap 2

U gaat nu meer van uw hond vragen. U beweegt nu uw hand naar links of naar rechts. Volgt uw hond uw hand door een paar stapjes mee te lopen en raakt hij vervolgens uw hand aan (dus hand aanraken wordt hier het doel) dan krijgt hij zijn eten. Blijft hij staan of kijkt hij de andere kant op, dan is zijn kans verkeken. U zegt niets, u reageert niet anders dan het lekkers demonstratief weg te leggen. Over en sluiten. Later volgt een nieuwe kans.

Die oefening herhaalt u een paar keer per dag, op verschillende plekken in huis. U kunt ondertussen de krant lezen of een praatje maken. Als u maar tegelijkertijd op uw hond let en hem beloont als hij uw hand volgt en er eindigt met zijn neus er tegen aan te duwen.

Pas als dat goed gaat en geen spanning in uw hond teweeg brengt, gaat u door naar de volgende stap. Niet eerder!

Stap 3

Uw hond zoekt bewust uw hand op en raakt uw hond aan? Dan gaat u de oefening weer moeilijker maken. U loopt nu weg met het lekkers in uw hand. Het is de bedoeling dat uw hond met u meeloopt en zijn neus zo dicht mogelijk bij of tegen uw hand houdt. De oefening is klaar als u uw hand stilhoudt en de hond met zijn neus uw hand aanraakt. Doet hij dat, dan geeft u het lekkers.

Zoveel vraag ik niet van je

Uw hond krijgt niets als hij niet meeloopt en uw hand aanraakt. Dit is een minimale eis, hou u daaraan.

Hou u aan uw norm!

In het prille begin is het al heel mooi als uw hond in de gaten heeft dat u lekkers in uw hand heeft en dat hij daarom op u let. Iets verder in de oefening wilt u dat hij meer presteert door niet alleen uw hand met lekkers te volgen maar ook dat terwijl hij meeloopt hij zijn neus bij uw hand houdt. Als dat uw norm is geworden om hem het lekkers te geven mag u niet meer met minder genoegen nemen. Voor honden is de wereld wit of zwart, goed of fout. Verlaagt u uw norm dan zal uw hond zijn minste prestatie gaan neerzetten. Dat kunt u dus voorkomen door u aan uw eigen norm te houden. Let op: Het is wat anders als de hond in de stress schiet en de weg even kwijt is. Dan verlaagt u wel de norm naar het niveau dat de hond nog goed beheerste en verhoogt vanaf dat punt opnieuw uw norm als uw hond zich er weer comfortabel bij voelt. U kunt er ook voor kiezen dan te stoppen en een volgende oefensessie de norm te verhogen.

Zwart - wit

Voor honden is de wereld wit of zwart, goed of fout. Als u een mindere prestatie beloont zal de hond die mindere prestatie als voldoende beschouwen en niet meer doen dan dat.

Wat is het verschil tussen gemakzucht en stress?

Het blijkt vaak moeilijk om in te schatten of een hond gestresst is en daarom minder gaat presteren dan hij kan of dat hij gemakzuchtig aan het worden is. De beste manier om daar achter te komen is rustig af te wachten wat de hond doet en geen nieuwe opdracht of aanwijzing te geven. In dit geval houdt u uw hand gewoon op de afstand die u had en wacht af. Verder doet u niets. Heel vaak ziet men de hond actief op zoek gaan naar het juiste gedrag. Hij kiest misschien nog niet het juiste, hij gaat misschien zitten of doet iets anders dat hij goed kan, maar hij probeert in ieder geval iets. Uiteindelijk zal hij naar uw hand toelopen en die aanraken. Dat kan best even duren, geef hem de tijd om uit te vinden wat werkt.

Is de hond echter in de stress dan zie je dat het actieve zoekgedrag wegebt. De hond doet niets meer, hij staart de andere kant op. Of hij gaat over de grond snuffelen, alsof het daar plotseling vol interessante geurtjes zit. Een hond die gestresst is zal niet leren en zeker niet bezig zijn om het juiste gedrag te zoeken. Breek de les af na nog even iets makkelijkjes gedaan te hebben en beloon hem

daarvoor. Iets makkelijkjes als je moe of gestresst bent is niet makkelijk en verdient daarom dus toch een beloning.

Hij heeft er zin in gekregen

De bedoeling van dit alles is de hond te leren attent te zijn op al uw bewegingen. Als hij reageert als u naar de doos met lekkers loopt zonder dat u daar al bent aangekomen heeft hij geleerd op uw lichaamstaal en mimiek te letten. Het kan ook zijn dat u nog niet eens op weg bent naar de voorraadbuis met lekkers maar dat uw hond al reageert omdat u op een speciale manier of met een speciale uitdrukking op uw gezicht opstaat. Dat is helemaal goed, precies wat we willen.

Komt hij ook nog blij aanlopen, dan heeft hij geleerd dat leren leuk is en heeft hij er zin in gekregen. Dan is het doel behaald en is het begin van samenwerking gelegd. U kunt uw hond weer normaal uit zijn bak gaan voeren. Het is wel handig om wat minder dan normaal te geven omdat u voorlopig nog veel buiten de maaltijden om zal voeren als beloning.

Ik doe mee!

Als uw hond spontaan en geïnteresseerd komt aanlopen als u opstaat om een leersessie te starten of als u richting voorraadbuis lekkers loopt, is hij klaar met deze lessen. Hij heeft ervaren dat leren leuk kan zijn waarmee de kiem tot samenwerking is gelegd.

Hij is er nog niet klaar voor

Werkt uw hond nog niet genoeg mee, is hij nog gespannen en reageert hij niet blij en spontaan als u naar de doos met beloningen loopt of als u duidelijk aanstalten maakt een leersessie te beginnen, dan blijft u voorlopig nog uit de hand voeren. Zorg dat u ontspannen blijft en blijf vooral vrolijk. Uw hond merkt het meteen als u geïrriteerd of ongeduldig wordt en zal daardoor minder goed kunnen leren en misschien zelfs afhaken om daarmee de druk op hem te ontlopen.

Beloon nooit passief gedrag

Geef nooit voer als uw hond niet met u meeloopt en vervolgens uw hand aanraakt. Als u dat wel doet belooft u passief gedrag terwijl wij activiteit verlangen! Sta op en breek de leersessie af. Later krijgt hij een nieuwe kans.

Klaar voor het betere werk

Vanaf nu zijn de regels veranderd. Het is niet langer voldoende dat uw hond simpelweg met zijn neus achter zijn voer aanloopt om zijn eten te krijgen. Voortaan moet hij meer presteren. Dus eerst moet hij uitvogelen welk gedrag van hem gevraagd wordt en pas dan volgt de beloning. Uw hond zal gaan nadenken en creatief worden om uit te vissen wat hem de beloning levert. Het mooie daarvan is dat hij het prachtig zal vinden. Wat een verschil met honden die luisteren omdat ze dat moeten. Ik verzeker u, het is fantastisch om dat mee te maken.

Resumerend:

Honden weten vaak niets van samenwerking, ze hebben het belang daarvan niet hoeven te leren omdat ze zonder dat ook wel kregen wat ze wilden. De leefregels veranderen drastisch als de hond niet langer uit zijn etensbak maar uit de hand gevoerd wordt. Hij gaat opletten en zijn kostje verdienen door te doen wat u vraagt. Geef niet toe als hij afwachtend blijft staan, beloon alleen actief gedrag! Zo leert de hond langzaam aan begrijpen dat leren leuk kan zijn en wordt de basis van verdere samenwerking gelegd. Pas als de hond enthousiast komt aanlopen als u opstaat om een leersessie te beginnen is deze les voor hem klaar en kan hij weer uit zijn etensbak eten. Vanaf nu zijn de regels veranderd: Voor wat, hort wat. Als jij doet wat ik graag wil, geef ik jou wat jij graag wil U bent klaar om de hond te gaan leren apporteren.

TIRION NATUUR